

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

Any IV.—TARRAGONA, 9 Juliol de 1916.—Núm. 145.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Rambla de Sant Joan, 50, baixos

TELÉFON, 255

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals:

UNIÓ : NACIONALISTA : REPUBLICANA

CONFERENCIA PÚBLICA per En Jesús Pinilla Fornell

Tema: Els Municipis i l'actual moment polític

AVUI, DIUMENGE, A LES QUATRE DE LA TARDA

CATALUNYA REPUBLICANA

L'Estat espanyol es un conjunt de nacionalitats. Això és evident. Clar com la llum del sol. Qui pretengui negarho està encagat per l'apassionament o'l guia un interès partidista. Quatre sigles de dominació castellana a Catalunya sols s'ha lograt, per la força de les armes, l'unitat administrativa; però Catalunya ha servat íntegrament respectuàries condicions ètniques, un hermós idioma, ses costums, i, per demunt de tot, sa ferma voluntat de reintegrarse dels seus il·legítims drets.

Un criteri clar com el d'en Pí i Margall—jvenerable Mestre!—proclamava com a solament possible l'autonomia que arribés fins als llindars de l'independència, unides, totes les nacionalitats pels llazos germanívols d'una Federació. Catalunya, Vasconia, Portugal i Espanya formant la Federació Ibèrica; més tart la Federació llatina i aixís ascendent sempre a totes les nacions del món fins arribar al seu somni daurat de constituir una República de repúbliques, per fer impunibles per sempre més les guerres, deia, substituint les armes mortíferes per les eines del treball; els horrors de la guerra per les felicitats d'una pau.

La forma de govern republicana arreu del món seria el majestuós marc d'un contingut d'humanes reformes socials. L'home, sobre el que descansan tots els poders, tindria assegurada sa completa llibertat. L'Estat seria el seu tutor. Sacrificaria l'interès individual en prò del interès general. Seria tutor dels febles. En aquest sentit estaria al costat dels obrers en ses lluites contra'l capital, fins obtenir el bell ideal d'una societat constituïda sense explotats ni explotadors.

Les religions, sense privilegis de cap mena, quedarien reservades a lo sagrat de les consciències. Sense fites ni fronteres artificials la ciència pendria forta volada. Homes de tot el món col·laborarien agermanats en la tasca del benestar comú a tots els habitants de la terra.

L'Art i la Belleza serien el coronament de la felicitat humana.

¿Qui no's cor-prén de tan esplèndida finalitat? El lograrho es obra de tots plegats. Ciutadans de bona voluntat no'n falten. Cal, sols, crear estat de opinió. Per lo que a Catalunya se refereix els devaners d'aquet moviment tindrien que ser els federals i l'Unió Catalanista, amb sa nova ideologia. De tots els partits polítics catalans son els únics que tenen programes definits. Un es casi calcat de l'altre. Son, per consegüent, dos partits perfectament afins. No s'ha d'olvidar que'ls federals catalans tenim aprovat un projecte de Constitució de l'Estat català. Convindria que de comú acord els dos partits, els federals i l'Unió Catalanista, fessin una tant

intensa propaganda que arribés fins al cor de l'últim català i tant extensa que no hi hagués ni un sol llogaret de Catalunya en que no haguesin fet sentir la seva veu.

Catalunya republicana seria, aixís, el llaç d'unió dels dos partits i'l primer esglaó per ascendir cap al benestar de l'humanitat sencera.

Buenos Aires, primer Juny 1916.

P. REDÓN.

Ja ho sabiem

SI, ja ho sabiem que tots, tots, sense excepció han sigut son i serán enemics de Catalunya, i ho serán amb tota la sang, amb aquesta sang corrompuda que corra per les seves venes, que els impossibilita de veurer, estudiar ni sentir res que pugui entranyar cap idealitat que servís per l'engrandiment de la Patria, de aquesta paraula que tan n'abusan els seus llavis i que no passa de la seva gorja, perque son incapassos de sentir res mes avall de aquesta, perque en ells está tot el seu patriotisme en lo que significa el sentit que mes be representa la brutalitat de la materia. Per ells la patria no es mes que el seu estómac, per ells no existeix cap altre problema que el de tenir assegurada la menjadora a costa dels demés i davant de la possibilitat de que aquesta pugja escursar-sels-hi o desapareixer, son capaços de tot; per ells, arribat aquest cas, ni hi ha justícia, ni regoneixement de drets, i per a defensarla farán tot lo imaginable, sense mirar en el perindre ni en les conseqüències que de la seva actitud esdevinguin.

I a dir la veritat, aixís els volem nosaltres, en aquets homes si, cara a cara, sense preàmbuls, sense aquella hipocresia que fins ara ha sigut causa d'enganyar a la gent catalana que plens de idealitat encara creien que's podia obtenir quelcom de aquets vividors de la política i que en certs moments no tenien inconvenient en anar de brasset amb ells.

Ens sugereix aquest article la lectura de les manifestacions den Maura i Mella en el Congrés.

Nosaltres no les necessitavem per convencens dels seus sentiments envers Catalunya, doncs per si no en teniem prou den Maura ens hauria bastat la seva carta com a President de la Academia de la Llengua, sobre l'ns de l'idioma català, aixó sol era demostració palesa de la seva incapacitat com a home d'Estat, doncs era una confessió plena del desconeixement del problema català i com a conseqüència de aquesta ignorancia la inhabilitació de governar un poble quins capdals assumptes desconeix en absolut.

Ens agraden aquestes manifestacions fetes en ple parlament, perque elles, ens venen a fer nos llum i ajudar-nos de una manera directa a la nostra

tasca, que per sobre de molts catalans i de la majoria dels partits catalanistes, nosaltres hem sostingut sempre el de que era inutil anar amb la monarquia actual ni amb la gent que l'integren obtindre res que fos favorable per als nostres ideals de Catalunya.

Ja deurán ara estar convensuts els de la Lliga, com tambe ho deuen estar els de la U. F. N. R. de lo equivocats que han anat sempre amb les seves orientacions i tant debó, que aquets esclats de ara els serveixin de escarment i siguin els que portin el convenciment a tots els catalans de que la tasca a emprendre es única i exclusiva la de anar contra el Règimen i els seus homes sense exclusió de cap, es a dir, no cap la redempció de Catalunya mes que amb una República i aquesta ben lliberal, ben democrata, com ho ha estat sempre el poble català.

Maura ha demostrat amb el seu discurs pesi a qui pesi, que es un home acayat, que es un pesimista i com a tal incapàs de fer res bó, es un home que com tots los que com ells son fanaticos-religiosos, el fanatisme els omplena de negrures que els hi ofusca les facultats no deixant-los-hi veurer res clar, tot ho veuen fosc amb aquell oscurantisme que porta en si tot fanatisme.

I no cal mes que mirar una de les moltes barrabassades que digué en el seu discurs: *Se que el poble català me atendrá*, i ho diu avans de aquella serie de afirmacions que a continuació desplega com aquella de que *Catalunya va perdent la espiri-* perdrà de cada dia mes, a mida que vaigin declarant-se tan anti-catalans tots els polítics espanyols com Maura ho ha fet.

Li sembla, senyor Maura, que Catalunya ni cap bon català el podrà seguir després de les manifestacions fetes per vosté sobre l'idioma català?

Diu vosté que l'idioma català es un problema polític aont se hi amaguen altres aspiracions.

Ho diu molt mal dit aixó i demostra el seu desconeixement de aquest problema, l'idioma català es un problema espiritual del nostre poble que radica en les seves entranyes i que per lo tan els polítics el volen fer prevaldrer perque es just, té existencia i és la demostració de un poble que viu i que té dret en constituir-se en nació.

I resulta que el senyor Maura te un desconeixement hasta de la historia moderna al afirmar que els pobles que per la sang viuen no es separan sense que la sang corri. Aquesta afirmació feta per ell ve a corroborar lo que deiem avans o sigue que té el servell ennuvolat i que les seves teories sont retrogrades, molt retrogrades, i que no viu les doctrines modernes que nosaltres desitjém. Perque nosaltres li dirém, com se feu la separació de Suecia i Noruega? Amb derramament o sense, de sang? A vosaltres els que esteu acostumats a abusar del nom de Patria no sabeu veurerla de altra manera que amb el xim-xim de la marxa de Cádiç amb el seu corresponent acompanyament. Nosaltres sense ferne aquest abús del nom de Patria la volem mes seriosa, mes alta de concepció, fent que siguin les idees que portin el convenciment de la raó i no fer entrar aquesta per la forsa bruta que aixó no es adaptable a la cultura ni al avens.

Son tantes les idees que ens sugereix el parlament del senyor Maura que no acabariem mai i si be ens amarga el veurer que cap polític espanyolista tingui ni la mes petita clarividencia de lo que es el problema català, confesem que ens satisfá per altra part perque aixó farà despertar mes i mes, si hi cap, a la nostra gent que encara titubejären.

En la Unió Nacionalista Republicana

La conferència de Valentí i Camp

SI en les altres conferències s'havia demostrat un marcat interès per a oïr lo que devien de dir els conferenciants pel prestigi ja de temps conquerits, en aquesta, que molt a la lleugera anem a resenyar tot i dolent-nos de no fer-ho íntegra, hi hagué mes expectació, si cap, que les altres, havent-se omplert a curull totes les dependències de nostre casal, per una nombrosa i escullida concurrencia desitjosa de deleitar-se amb la disertació de «L'intellectualitat i la riquesa com a factors del resurgiment d'Espanya» que tenia de desenrotllar l'ilustre fisiòleg i sociòleg don Santiago Valentí i Camp, com ja teníem anunciat.

Nostre company Lloret, amb breus paraules, feu la presentació del conferenciant, adreçant-li merescidíssims elogis.

I a seguit en Valentí i Camp ocupà la tribuna, començant amb un saludo als concorrents i agraint la invitació de la nostra entitat per a donar la conferència, havent escullit aquest tema que obeeix a la necessitat imperiosa de parlar d'intellectualitat a Catalunya, ja que nostre país té la característica de no tindre característica, puix que no té un ideal de vida. Comprèn que l'estat actual es dolent, emprò es evident que no's trevalla amb fe per a buscar una norma per al pervindre. Del nostre atrás en els problemes actuals no'n vol parlar, doncs fora assumpte per a tractar-ne en varies conferències.

De una manera eloqüent demostrà que no és el credo religiós, ni la religió catòlica, el que ha aixecat l'ànima del poble espanyol, doncs son fanatisme i intransigència se han fet incompatibles amb els ideals de llibertat i progrés, tot lo contrari de lo ocorregut en altres nacions, entre elles Bèlgica, França i Suïssa, aont s'han fet incompatibles totes les religions.

S'ha dit que la desconfiança engendra la droparia, i així veiem que homes que lluiten amb entusiasme per la causa, i així demostra que les idees no arriben encara a la consciència del poble.

Es Espanya el país aont hi ha mes quantitat de saldos socials i es que'ls espanyols passém per la vida sense considerar ni preocupar-nos de lo que necessitem. Cap de nostres polítics s'ha preocupat de les necessitats del país, ni ha tingut capacitat per a comprendre sa insuficiència per a regir els destins del poble espanyol. El mateix Maura, després de les espontànies i sorolloses manifestacions que en contra d'ell s'han deixat sentir, no sols a Espanya, sinó també en tots els països cults del estranjer que s'han preocupat o estudiat nostre pervindre, no ha tingut éll la capacitat per a comprendre que s'ha de retirar-se. Si aixó passa amb els grans homes, que passarà amb els altres?

Aquests polítics no han sapigut interpretar encara els moviments grans de Catalunya. Els que van ésser un dia elegits pel entusiasme del poble català, tenint amb ells tota sa confiança per a conseguir les aspiracions de Catalunya, ja ho veieu, deserten. Aixó prova que estém d'esquena a la experiència, que no ha entrat en nostre modo d'ésser la necessitat de rectificar per complert la forma i manera de actuar, ni volém el bé del país.

Está determinat que'l progrés es obra lenta i de harmonia entre'l poble i'ls seus directores, mes quan aquesta harmonia no existeix, les revolucions constitueixen el moment culminant de la evolució, però com no s'ha treballat aquest moviment no's conseguirá.

Per qué es tan dura la existencia? Perque no hi ha harmonia entre la colectivitat, sigui muniçipi, regió o federació de nacions. Nostres esperits desprecian els interesos generals, per a buscar harmonia dintre del cos social, i per xó no's conseguirá el benestar.

L'egoisme de nostres industrials fa impossible que nostra organització sigui efectiva. L'interés egoista que'ns mou fa que no trovém qui ens dongui son concurs per a portar a cap nostra obra. Será

aixó condició del clima? Aquesta seria pregunta que faria un sociòleg. Molts autors están conformes en considerar que'l home, per medi del treball nacional, pod influir a arribar mes lluny, i'l progrés de avui amb el del pervindre serà completament diferent.

La pasivitat econòmica en nostre país impideix el creixement de nostra riquesa amb rapidés, com ho han fet França, Italia, Anglaterra, Alemanya, etc.

Donat el modo de ésser de nostre país, se pod assegurar que si no hem sortit de aqueixa passivitat econòmica, es degut al parassitisme que s'ha apoderat d'Espanya i al que hi hem contribuït tots.

Les coses i els interesos del comú, a Espanya les mirém amb la major indiferència, sense considerar i tenir en compte que aquells interesos, ens son propis i que d'ells dependeix nostra propia existencia.

Que pod esperar-se de un país que mira amb indiferència el analfabetisme i la prostitució? En els presupostos de les corporacions, si'ls estudiém, s'hi observa moltes vegades que'ls gastos de assistència pública superen als medis de les corporacions. Esfors inútil, perque la indigencia creix en proporció geométrica i per tan, mentres no's fassi lo possible per a evitar-la, anirà cada dia augmentant.

El notable escriptor, Dorado Montero de Salamanca, explica i demostra en ses obres que l'acció contra el crim, contra la prostitució, contra la vagancia es llençar capdals, en canvi, buscant medis per a evitar-ho i prevenir-ho, fora una verdadera obra social.

La religió catòlica ha perdut tota sa influencia perque no era cordialitat, trevallar en bé del pròxim lo que inspirava als seus ministres, sinó inculcar el fanatisme religiós en el cap del poble, i així veiem avui que la dona prefereix anar al cine i no a la iglesia, perque entreté millor la frivolitat humana.

A mida que adelanta en Valentí i Camp en sa conferència, detallant amb tota claretat els mals que patim en tota classe de ordes per culpa de nostres governants, i exposant les sanes i salvadores idees que han d'extirpar de arrel aquells mals, sa paraula fogosa i eloqüent adquireix tal vehemència que fa notes manuscrites, doncs son tantes i de importancia tan transcendental les idees que bullen en aquell privilegiat cervell, que sols les pod expressar, en la forma que ho va fer Valentí i Camp, l'home que verdaderament té l'ànima als llabis.

Aixis no fou d'extranyar que'l nombrós auditori estés durant la hora i mitja que durà la conferència, abstret no sols per la eloqüentíssima paraula del orador, si que també per la forma brillant i convenciment personal amb que exposava ses idees, totes elles exentes de utopia i de verdadera realització en pràctica amb solsament posar el desitj i bona voluntat al servei del benestar del poble, que es el deure ineludible de nostres governants.

Diferentes vegades, durant sa conferència, en Valentí i Camp fou interromput per forts aplaudiments que, al acabar, se convertiren en ovació delirant, i en efusives encaixades de felicitació.

"La ciudad alegre y confiada"

HA sigut estrenada a Tarragona aquesta darrera producció de Benavente. Hi havia una grossa expectació per veure-la i aixó motivá el que el teatre Mundial es veigés plé de gom a gom.

Nosaltres no estém doctorats en aixó d'afers teatrals, per xó omitim nostra part de crítica. De saber-la fer, a ben segur que diríem no-res-menys que digué, en son dia, la revista *Espana*.

Hem sofert una grossa decepció. Aquell talent que traspua per entre mitg dels «Intereses creados» no l'hem sabut veure en «La ciudad alegre y confiada». Aquella es obra justa, irónica, universal i eterna; passarà la nostra época, canviarán els gustos, altres serán les lleis en que'ls pobles se governin i serà de gran oportunitat i reportará moltes ensenyances la contemplació de la farça...

Aquesta, nó; ni es justa, ni irónica, ni universal,

ni eterna. Es sencillament una obra partidista, local i d'oportunitat. Passará la actualitat del moment i l'obra esdevindrà antiga i inadaptable per a dormir en un oblidat racó de biblioteca... A més, l'autor, per boca d'un personatge defineix llurs teories i val a dir que aquestes, en lo tocant a la gran guerra i a les guerres en general son d'un germanisme acenat. Passará, doncs, aquesta guerra, i al sortir triomfantes les doctrines del ilustre Bergson sobre el dret de vida que porta en si tot poble per modest que sia, quedarán els partidaris del filosof Hegel, quins com ell, sols regoneixen el dret de viure als pobles que per llur força (força material) s'imposen als debils, en una actitud de desprestigi tan manifesta, que, per no inspirar-nos altres sentiments ens farán sentir llástima... Doncs bé, Benavente es d'aquests, i una obra influenciada per una tal passió no pot ésser ni justa, ni bona, ni recomanable.

Aquesta es la nostra opinió. A Tarragona ha sigut rebuda aquesta producció amb una fredor i una indiferència que contrasten amb el calor en qu'es reberen altres obres que com «Los Fantasmas» sense ser d'un *geni de la raça* han sapigut concretar-se dintre els límits de les causes justes.

A excepció, doncs, d'alguns joves mauristes que tenien verdaderes impaciències per a aplaudir al *Desterrado* cada vegada que obria boca (fortuna que després de les primeres escenes calmaren aquesta frisança), a excepció, diém, d'aquets mauristes, el resto del public, escollit i nombrosíssim, es portá amb dignitat escatimant els aplaudiments que sols se prodigaren per a premiar alguna guspira de la labor dels comedians i que dit siga de pas, —alguns d'ells—no sabien per aon anaven.

El concert pro-fills de Granados

Catalá, violí
Sabater, piano
"Orfeo Tarragoní"

TARRAGONA deu sentir-se orgullosa dels d'aquesta setmana va tenir lloc en el Teatre Principal per a alegar uns cabals als fills del malaguanyat Mestre Granados, víctima ignocenta d'aquest torbellí d'odis africans que s'en diu guerra europea.

I deu sentir-se orgullosa, no sols per l'èxit assolit, amb tot i ser molt remarcable, sino per que ha donat lloc a que per un fet tan excepcional i dolorós com ho fou el concert en sí, hagi pogut revelar-se davant d'ella—la ciutat—un conjunt de forces artístiques tan nostres com ho éren les que van pendre part en la execució del concert; i, també, per que uns i altres van poguer relacionar-se amb aquell llenguatge de les coses amoroses que, no tenint paraules per a saber-les dir les han de manifestar els sentiments més puríssims, com la caritat, l'amor, l'art, la bellesa...

Tarragona en massa era al concert. No ens cal parlar, doncs, de dones hermoses, ni de flors als pits, ni de pedreries. ¿I era tot Tarragona? Hi havia tota la nostra hermosura i tots els nostres defectes, però aquets quedaben enlluernats per la brillantor de lo que llú més. Festa d'honra tarragonina fou, doncs, la de dimars; festa de casa i per a gent de casa nostre, que, ádhuc els fills de Granados son ara nostres en germanat.

La primera part del concert fou encomanada an en Catalá, el nostre intel·ligentíssim violinista. En Catalá, sempre que executa en públic, se rejuveneix —artísticament parlant—i ens dona la visió del anacoreta surtint del seu esclavatge. De primer moment n'apar que no sábiga caminar, pero acostumat a la vida de l'esperit aviat emprén la volada i ressurgeix el vell virtuós. De com va executar les obres de Beethoven, A. d'Ambrosio, Max Bruch i Saint-Saëns podrém dir no més, que de tal manera, que enteném que no hi cabia millor execució sempre que no sigui la dels efectismes que no tenen res que veure amb l'art net i pulquerrim. Va tenir de repetir la «Canzonetta» d'Ambrosio, i en obsequi ens va

deixar oír un *Nocturn* de Chopin, esplèndid present pels bons paladars musicals. El públic va aplaudir-lo merescudissimament, dolent-se per xó que sigui tan de tard en tard aquest goig.

Vam sentir dir que aviat coneixeríem an en Catalá com a compositor. ¿Es aixó cert? Tan de bó que sigui, i aviat poguéem parlar-ne.

El Sr. Gols, acompanyá al piano an en Catalá d'aquella manera mestre que ho sab fer el director de l' «Orfeó Tarragoní».

La segona part fou confiada a l'Emili Sabater, en el piano.

A l'apareixer al palco escènic, el públic, o la ciutat, més ben dit, li feu ofrena d'una espontànea ovació de simpatia, preludiana a les que després havia de oferir al artista eminent.

Ho habém dit moltes vegades, però no vindrá d'una més si ho repetim avui. No som crítics musicals, per qué no som tampoc musicògrafs; som, solsament, devotíssims aimadors de les coses d'art, i sense cap mena d'autoritat técnica parlém de les manifestacions artístiques perque ens sembla (i passi de llarc lo que pugui apareixer vanitat) que tenim prou educació del sentiment per a sapiguer distingir l'or del llautó, lo que és art intrínsc amb lo que no passa de ser mercaderia artística.

Feta aquesta declaració de bell nou, no estranyi a ningú si parlém avui, i demá, dels artistes, com si parléssim de literatura catalana.

L'Emili Sabater, que era ja reconegut com un pianista vibrant i selecte, dimars ens va volguer donar una mostra acabada de que era el príncep del piano, per a no caure en la vulgaritat de dir-li el rei quan viu encare Padrewski.

Bach, d'Albert, Granados, Mendelsshon, Litz, Dohnany, Wagner, Chopin, van passar pels seus dits, i pel seu esperit com el vol d'una auella, que ara va arrán de terra, ara es remunta, ara bats les ales amb fúria, ara s'agronxa, després canta, més tard fa capbussóns a l'aigua... ¿Cóm dir-ho d'altre manera? Tan en els passatges difícilíssims de les célebres fugues den Bach, com els forts d'Albert, les filigranes tendres de les melodies den Mendelsshon, passant per la nova escola den Granados, pregnada de escabroses dificultats de técnica—, seguint les fondes i patétiques notes de *La mort de Isolda*, i terminant amb el delectós Chopin, tot i tots van ser acuradament respectats pel nostre excels artista. A la execució, que no pogué ser ni més pura, ni més formidable, hi uneix una elegancia pianística filla dels virtuosos. Aquesta elegancia—una mena d'aristocracia amb globus de sang enrogida que puja al rostre—és d'una valúia incomptable. Fa respectar a l'executant, i els espectadors s'hi maravellen. Es una mena de lliçó pel públic quan no està prou atent, (i per cert que aixó no va pas pel nostre, que ho estava de tal manera, com devots davant d'una imatge) o també una manera de agermanar l'home a la cosa artística: una mena de maridatge de la materia amb l'esperit.

Tarragona s'en va adonar de tot aixó en una hora suprema d'unció artística, i va tributar al nostre Emili Sabater un seguit d'ovacions tan justes com merescudíssimes. De tots els llabis sortia la mateixa exclamació: és un colós del piano; aixó sentirem a dir als competents, i aixó repetim nosaltres que no tenim altre valor que'l que deixem consignat més amunt.

L'Orfeó tarragoní fou l'encarregat de la tercera part. No cal que repetim ara lo que tots sabem de l'Orfeó; çó és, que canta amb tota justesa sempre que assaija bé i amb temps. Les peces del Concert de dimars no eren pas noves del nostre públic, però així i tot van resultar d'una novetat en el ben dir, sobretot les tres den Morera i la *Barcarola*. Fou una gran llástima no preparar una orquestra per a cantar la *Vida Gitana* den Schumann. Per a apaiagar els insistents aplausos del públic, l'Orfeó va cantar *Oh, quin bon eco!*, que cada dia es més nou i també cada dia l'Orfeó el matisa millor.

La vetlla de dimars, doncs, fou solemnia i solemniós. Tarragona en servará un record gratíssim, car a la tranquil·litat d'esperit al respondre al fi piados de l'acte, hi unirà la de la joia d'haber pogut assistir a la consagració plena d'un fill seu, l'Emili Sabater, revelant-se un pianista de primera magni-

tut, admiració de propis i extranys, i cridat a ser — si éll vol—el Rubinstein dels nostres temps.

No podem terminar aquesta crònica sense adreçar uns mots de condol als fills del malhaurat Enric Granados, i la nostra més execrable condenació als causants d'aquesta fatídica guerra que, al portar el dol i la desolació a la vella Europa han deixat una afrontosa taca de sang en la mort d'un artista català i la de la seva esposa, de retorn d'un viatge de gloria per an ell i per a la seva Patria.

B. M. I B.

Per a "El Tarraconense"

MINTIENDO

EL *Eco de la Cloaca* actuant de Maese Ciruelo tot allisonant a tort i dret diu li resulta pesat el diàlec, i entre altres coses, que ja els hi tenim contestades, ens diu que *La Canadiense* comprá totes les accions del *Gasómetro Tarraconense*—excepto unas pocas.—De conformitat *Tarraconense*, excepto unas pocas, las necessaries per a detentar els càrrecs de conceller retribuit, o sense; pero tot Tarragona sabe que després de la *venta* continuá desempenyant el càrrec de conceller un senyor actual regidor ben amic de *El Tarraconense* i aixó no es pifiar, sino ficada a goal. I no cal dir que ara aquest individu, junt amb els seus altres de majoria tenen de treballar forçosament a favor de la Canadenca i en contra dels interesos de Tarragona, amb aquest assumpte del alumbrat en quals discussions s'ha posat de cos present la bona feina dels conservadors, carlins i demés *secuaces*.

En quant als moscardons, si es que son a casa nostra, no els fassin por, puix bé saben els de *El Tarraconense*, per propia experiencia, que per a pescar algo i que li tapin la boca hi ha que empasar-se al camp monàrquic, que allí sempre s'hi pesca algo: una comissaria regia, per exemple, o qualque nomenament de metje en alguna Comissió.

Als moscardons de casa en lloc de tapar-los-hi la boca se els mina el terreny per si poden tancar-los-hi per gana i amb aixó en sou mestres superiors, senyors de *El Tarraconense* o *Eco de la cloaca*. Apa, salut!, que encara vos pendriem en serio.

NOTA CIUTADANA
UNA ESTRENA

ELS nostres germanòfils estàn de pega. El dijous, l'immensa majoria dels qui viuen a l'imperial Tarraco, cregueren rescabalar-se de la mala impressió que'ls ha produït la desfeta dels austriacs i l'ofensiva al front anglès i francès, i acudiren com un sol home al «Mundial» a presenciar l'estrena de «La ciudad alegre y confiada». I hi anaren disposats a aplaudir, a entusiasmar-se, segurs d'una victoria incruenta, però sorollosíssima. Així n'havien adquirit el convenciment llegint la premsa de Madrit.

El fracàs ha sigut gros, immens, aplanador. Si's torna a posar a Tarragona l'obra *trascendental* den Benavente, el teatre restará buit. Nosaltres ho sentim, però no podem plorar. I perque ho sentim, fins ens atravirem a dirne quatre mots d'aquesta *debàcle* teatral que, tot i quedant reduida al quadro diminut de l'opinió tarragonina, té, segons del punt de vista que se la mira, una importancia definitiva. Ja'ns explicarem un xic per a que'l nostres germanòfils quedin convençuts.

Tarragona es una ciutat especial. Anc que no's vulga, tot lo que a Espanya i a Catalunya succeeix, en arts, ciencias, política i altres ordes de l'activitat humana, té aquí ressó, comentari i reflexe. Petits cenacles, tertulies migrades, de vegades la taula de café, presten espai suficient per a que l'explicació's promogui, i, amb ella, la glosa intel·ligent, la crítica suau i la discussió respectuosa, entretinguin la bella

estona que's roba al descans. No tot ha d'esser parlar de l'Ajuntament, ni dels oradors i matemàtics que hi floreixen escandalosament, com suara al camp les carabasseres.

Però passa aquí que tots ens coneixem, i, exceptuant un parell o tres que están renyits de debò, els demés, per força hem de tractar-nos i relacionar-nos, i'ns veiem i'ns parlem cada dia. I aixó, sadollat un xic de cultura i educació ciutadana, fa que, tret molt comptats moments, la passió no enterboleixi'l nostre esperit i tinguem la necessaria tranquil·litat de conciencia per a opinar i judicar. Tots coneixem els defectes i les virtuts de cada hù, i amb aixó, igual que en les idees i conviccions, hem après a respectar-nos, fent cada dia més agradoses les ventatjas de l'amical convivència.

Per altra banda, les coses que travessen, encara que no sia mes que quatre dits, el nivell de la vulgaritat, no poden tenir aquí multituds. Els èxits com les reventades no's poden preparar en serio. Tot lo més s'arriba a l'engany, més aparent que real, de la gatzetilla de diari... Que tal senyoreta es hermosíssima, i tots ens fem càrrec que l'interessada, tampoc s'ho creu... Que tals cantaires ho han fet tan bé, i en el *terreno particular* els empenem d'un a un i'ls estirem les orelles i fins els demanem que no hi tornin més perque un'altra vegada no ho tolerariem.

Aixó vol dir quan el *tot Tarragona* va a un concert, a una funció teatral, etc., hi va amb serenitat suficient per a expressar amb veritat i sinceritat les seves impresions. I que així com el dimars, al Teatre Principal, els aplaudiments i les ovacions clamoroses, com ara's diu, amb que's premià la tasca colossal de l'Emili Sabater, eren, no una mera cortesia, sino l'afirmació d'un èxit veritat, un pago merescut a l'art i al mecanisme imponderables del nostre pianista; el dijous, al «Mundial», els picaments de mans frets i *concisos*, que mai lograren fer aixecar el teló més d'una vegada, demostraven palesament que la tan discutida obra den Benavente, no havia agradat.

Amb lo qual creiem que'ls tarragonins ens hem acreditat de tenir excelent gust, i que se'ns perdoni l'inmodestia. Perque fins suposant que mols tinguem un pobre concepte de lo que, diuen, vol simbolitzar el comediògraf amb la seva *ciudad alegre y confiada*, el grau de baixesa i enlloctament, d'indignitat i de vilesa que l'autor vol atribuir-li, nos altres el rebutjem i'l neguem per fals i vergonyós. I que haurán de fer aquells altres per als qui lo que segons diuen, representa *la ciudad alegre y confiada*, es compendi de tots els seus amors, de totes les seves veneracions, la raó i l'anhel únic de la seva vida?...

De l'Ajuntament

La sessió de l'Ajuntament del passat dilluns fou de les moltes que's celebren, una de les que per desgracie deixen de cos present a la excelsa majoria conservadora-carlina, xó és, de que lo que uns fan els altres o desfan com ha ocorregut amb l'acord pres el diumenge darrer, donant les gracies a l'Albafull per un avís que doná a l'Ajuntament de que podia reclamar a la Deude unes 800.000 pessetes, i en canvi al dilluns En Prat, actuant de *factòtum* feu que no constés en acta aital acord, posant en ridícol als seus companys que ho havien acordat.

Despres de aixó se promogué un fort alvarull per si havia o nó de continuar la sessió per lo que'l nostre Piñol se retirá del saló dient que ho feia pel espectacle indigne que l'Ajuntament oferia en aquell moment.

I despres res més sino el nomenament de dos empleats, que era lo que interessava a la majoria.

Tarragona : Imp. Llorens i Gabré : Fortuny, 4

ANTIGUA CERRALLERIA de la Vda. de Baldomer Baró
Plaça del Rei, 7 i 10

Se construeixen tota classe de panys de seguretat, báscules, romanes, portes ondulades, i tot el ram de cerralleria artística, etc., baix la direcció den

PAURUIZ

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissió general
 de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADÀ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i anàlisis micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÀ

Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge
 de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

AL DIA

Rambla de Sant Joan, 40

NOVITATS

BISUTERÍA

PERFUMERÍA

BRODATS

ROBA BLANCA FETA

CORBATES

GUANTS

COLLS I PUNYS

BANOS I STORS

HIMALAYA

El rei dels
 licors estomacals

FABRICANTS:

Fills de Joan Viá Granada

MARCA REGISTRADA

Gran Diploma d'Honor en
 l'Exposició
 de Buenos Aires.

Demanenlo en els cafés i pasteleries

Indicat per a casaments,
 batetjos i banquets

Sastreria

Novitat

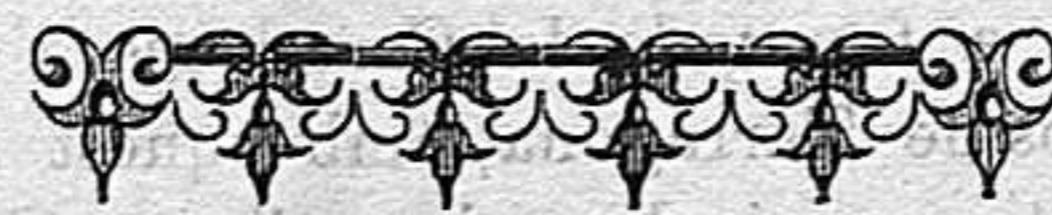
= DE =

Lluís Montserrat

PORTALET, 1

PLASSA DE LA FONT, 51

TARRAGONA

Casa Lliteras

Recomana al públic
 sos acreditats Cafés
 Torrefacció diària

Gran assortit de articles
 del ram de ultramarins.

Garantia absoluta amb la
 qualitat dels seus gèneros.

Servei a domicili

MAJOR, 3

TARRAGONA

STOCK

Michelin i Dunlop

Accessoris i peces soltes per a
 Bicycletes,

Motocicletes
 i Automovils

Olis lubricants, betzines i bujtes.
 Vulcanització i venda de Neumàtics
 i càmares per a tota classe de
 — Autos — —

Despatx i Exposició: MASDEU i C.^a

Unió, 32 : : Teléfon 259

Garage: Unió, 45

TARRAGONA

COLMADO CENTRAL

= DE =

FREDERIC MIRET

Fruites fresques, embutits, fiam-
 bres, conserves, vins, xampanyes
 :: i tota classe de comestibles ::

UNIO, 28 — TELEFON 245

TARRAGONA

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

= DE =

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Teléfon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanys : Escribanies : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-carres : Copiadors, etc : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MENJADORS DEL JARDÍ

= DE =
 FRANCISCO LÓPEZ

AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16

TARRAGONA

Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en
 endevant i a la carta.

Hospedatges per temporada a preus con-
 vencionals.

: Habitacions amb llum electrica :

Hotel Internacional

Recentment inaugurat

Confort modern

COMTE DE RIUS, 17
 I AUGUST, 26

TARRAGONA

Petit Versailles

Bar de Moda

Refrescos - Cafè - Licores - Dolços

Expledit servei
 : de Restaurant :

Piano elèctric - Overt dia i nit
 Rambla San Joan, núm. 49

Teléfon, 242

Tarragona

FRANCISCO COCA

Lo millor en comestibles

RAMBLA DE CASTELAR, 24

Corbates i articles per a home

GILBERT GERMANS

PREUS BARATOS

PERE LLORET

CORREDOR REIAL DE COMERÇ

Apodaca, 9

Sabateria

"La Mariposa"

= DE =

Joan Domenech

Calçats econòmics,
 a mida i de luxo.

PREUS FIXOS

Grans existències
 de totes mides i
 classes.

Carrer Major 2

Tarragona

Fàbrica de Braguers

= I DE =

Aparatos Ortopèdics

(TRENCA TS)

EL BRAGUER-ARTICULAR-REGU-
 LADOR sistema MONTSERRAT es
 el mes pràctic i modern per a la re-
 tensió i curació de les hernies per
 cròniques i rebel·des que signin.
 Grans existències de BRAGUERETS
 DE GOMA per a la radical curació
 de les hernies de la infància i tot lo
 concernent a Cirurgia i Ortopèdia.

ESPECIALITAT

EN LA CONSTRUCCIÓ
 DE FAIXES VENTRALS

CASA MONTSERRAT

UNIÓN, 34 — TARRAGONA

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice Co. L^d

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic
 Un excelent refresc
 El millor aliment en les
 malalties i convalen-
 cencia
 Se ven per tot arreu

FERRETERIA MALLOL

Bateria de cuina :: Eines de totes classes :: Articles per
 a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos — — Articles per a Sports

Sant Agustí, 9 i 11. — Tarragona